

LONA - Återställ Danejö

Bakgrund

Kalmarsundskommisionen och Hushållningssällskapet har genom framgångsrikt samarbete i LOVA-projektet "Forsätt LEVA" kommit i kontakt med dikesföretaget för Danesjö, som ligger vid samhället Kåremo knappt 2 mil norr om Kalmar. Företaget bildades 1906-07 genom laga syneförrättning och har som mål att dika ut och avvattna markerna i Marielund och Danesjö, som av namnet framgår var ett synnerligen blött område. En stor del av ytan består därför av kärrtorv. Sedan tillkomsten av dikesföretaget har avvattningen fått förstärkas med pumpar i många års tid för att torka ut åkermarken tillräckligt. Dikesföretaget är aktivt och består idag av sju markägare.

Projektet har tillkommit eftersom medlemmarna i dikesföretaget har tröttnat på omaknet med att torrlägga markerna, som på senare tid har blivit alltmer kostsamt och krävande. De har ställts inför valet att renovera pumpanläggningen och att fortsätta betala dyrt för pumpning, eller att tillåta området att återgå till sin forna karaktär. Med rådande elpris var det inte ett svårt val att hellre vilja återskapa våtmarksområdet i Danesjö och sommartid i stället använda nuvarande odlingsmark för bete.

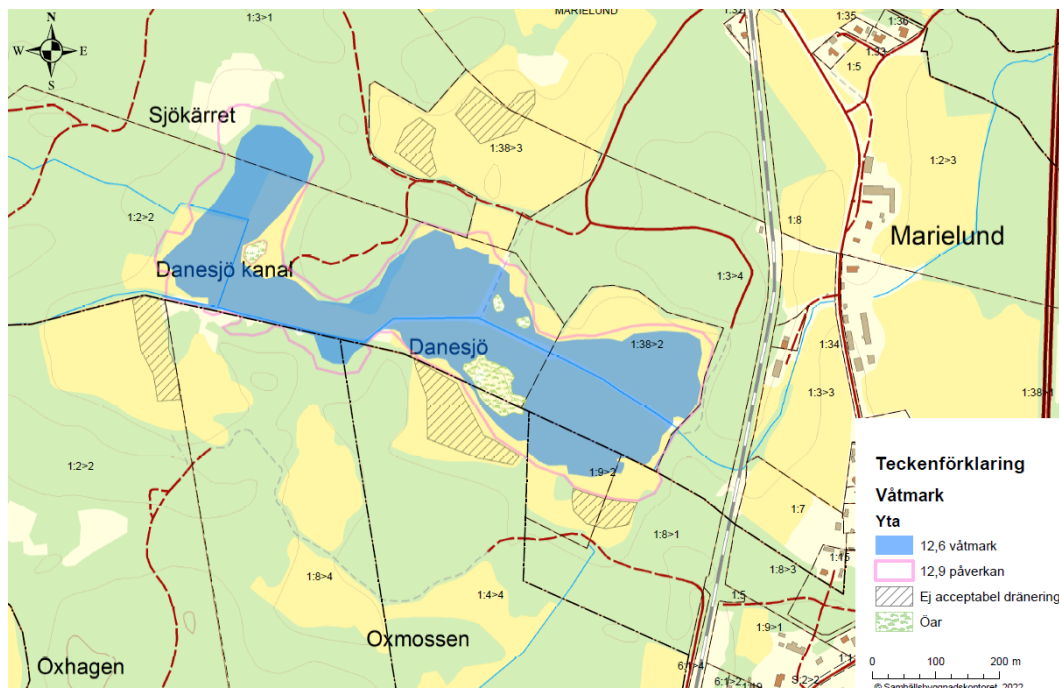
Hela dikesföretaget omfattar en yta på 33,5 hektar varav ungefär hälften skulle kunna omvandlas till våtmarksyta, med en vattenspiegel som under vinterhalvåret täcker ca 14 hektar. Sommartid kommer markerna naturligt att torka upp för att kunna börja betas men det bör även finnas en regleringsmöjlighet för att vid behov sakta tappa ur en del av vattnet i våtmarken så att betesarealen säkerställs under sommaren. På så vis kan åtgärden även bidra till att förlänga perioden då det finns ett flöde i Danesjö kanal till gagn för vattenlevande djur. Avsikten är även att låta anlägga ett antal djuphålor i våtmarken där vattnet kan finnas kvar även under sommarperioden. Dessa djuphålor kan ha dubbla funktioner som "översomringsplatser" för vattenlevande arter och dessutom tjäna som branddammar i händelse av till exempel skogsbrand.

Vi har redan gjort viss förprojektering för att kontrollera förutsättningarna för att återskapa våtmarken i Danesjö samtidigt som inte för mycket omkringliggande mark drabbas negativt. Vi har även haft dialog med samtliga berörda markägare, som alla är positiva till att återskapa våtmarken. För att säkerställa att den åkermark som inte lämpar sig för att bli våtmark fortsatt ska kunna brukas, kommer dessa markers dräneringar att behöva ses över för att säkerställa funktionen. Dessutom behöver det utredas i vilken utsträckning den odlade matjorden i våtmarksområdet behöver flyttas och hur den ska hanteras.

Till exempel genom att förstärka kringliggande åkermark som behöver höjas upp för att få ett önskvärt dräneringsdjup om våtmarken återställs.

Projektets omfattning och syfte

- Utreda den exakta omfattningen av våtmarken och de ytor som ska ingå
- Analysera näringshalt i matjorden utifrån för att veta vilka ytor/lager som bör schaktas för att undvika näringsläckage till våtmarken vid återvätning. Detta ska vägas mot nyttan av att lämna kvar orörda lager av kärrtorven.
- Utreda hur angränsande åkermark behöver förstärkas med massor och/eller förbättrad dränering för att inte drabbas negativt av en högre vattennivå i området
- Markersättningar till de markägare som lider ekonomisk skada av våtmarken
- Utreda flödesregimen och lämplig konstruktion av utloppet från våtmarken
- Utifrån ovan utredningar låta ompröva dikesföretaget och söka vattenodom för att återställa Danesjö med en tydlig ansvarsfördelning för de ingående markägarna.

Figur 1. Preliminär utformning av våtmarken

Utformning

Bilderna ovan visar en preliminär utformning av våtmarken utifrån dialog med dikesföretaget. Våtmarken skulle skapas primärt genom dämning. Dikena föreslås vara kvar för eventuellt behov att tappa av vatten för att påbörja bete och för framtida skötsel. Utloppet från våtmarken föreslås göras som en fast tröskel av natursten med efterföljande fiskväg. I bilderna framgår även att vissa intilliggande marker antingen behöver höjas om de ska förbli åkermark. Det

kommer även ett tillrinnande dike från åkermarken norr om kanalen som utgör en viktig hänsyn vid dämning av våtmarken. Dräneringsnätet från denna del behöver ses över i samband med utredningen av våtmarken.

Budget och tidplan

Nedan tabell ska ses som en ungefärlig uppskattning och fördelning av de LONA-medel som söks. Viss jämförelse har gjorts med kostnadsberäkning inför projektering och tillståndsansökan av likvärdig storlek på våtmark i Mönsterås kommun¹. Momenten ska delvis utföras av personal på Kalmar kommun men kostnadsuppskattningen baseras på att merparten av arbetet utförs av en konsult. Samråd ska löpande ske med dikesföretaget i Danesjö.

Aktivitet	Period	Kostnad (kr)
Samråd med dikesföretaget	Hela projektet	30000
Provtagning/analyser	Q3-Q4 2023	35000
Ev geoteknisk undersökning och kartläggning dränering	Q3-Q4 2024	35000
Samrådsunderlag + teknisk beskrivning	Q1-Q2 2024	150000
MKB	Q3-Q4 2024	50000
Söka vattendom inkl juridiskt ombud	Q1-Q4 2025	100000
Projektledning inkl redovisning	Hela projektet	100000
Totalt		500000

---

¹ LOVA 501-8613-2020